ч. 224 (13.769). Львів, пятниця 24. серпня 1934. Poсztowa opłata opłacono ryczałtem Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, ІІ. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Крутійства большевиків

у справі жнив і голоду.

Заява д-ра Е. Амменде перед виїздом з Америки.

„Ню Йорк Таймс" із 4. серпня, помістив лист д-ра Евальда Амменде з вияснениям, як розуміти ріжні суперечні заяви в справі голоду в Совітах. Він згадує допис „Таймс"-ового кореспондента Гарольда Денні з Києва про жнивну кампанію на Україні „на лад, мабуть досі ніде у світі не виданий" і то „наче воєнну офензиву". Дальше згадує заяву Петра Хрісанова, аташе совітської амбасади у Вашинґтоні, що „не зважаючи на посуху жнива вийдуть краще в порівнанні з надзвичайно гарними жнивами з 1933 року".

На це все д-р Амменде дає запит: „Коли такі гарні жнива, то пощо аж воєнного наступу, щоб їх зібрати?"

І на це питання дає д-р Амменде відповідь виїмком із заяви Косьора, члена московського „Політбюра", котрого промова була подана в „Ізвестіях" з 23. червня. Цю промову виголосив Косьор перед Екзекутивним Комітетом Комуністичної Партії України і в ній між іншим було сказане таке:

„Очевидно, що цього року жнива на Україні будуть гірші, ніж минулого року. Але ми знаємо з досвіду, що нас не так цікавить скількість зібраного збіжжа, як радше те, скільки ми його можемо дістати для себе. А скільки ми його дістанемо, це залежить від нас".

Навівши ці слова з промови Косьора, — д-р Амменде виказує, яких способів уживають Совіти, щоби відібрати від людей збіжжа, без огляду на те, яку шкоду потерпіли селяни від посухи. І коли хто має все те на увазі, той щойно зрозуміє слова Гарольда Денні в його кореспонденції з Києва про розмову з „кулаками", отже із самостійними господарями про те, що вони будуть змушені зректися своїх господарств, бо не зможуть заплатити збіжевого податку урядові.

При кінці згадує д-р Амменде про успіхи своєї місії у Злучених Державах і Канаді. І кінчить д-р Амменде свій лист твердженням: „з уваги що в 1933 році міліони людей згинуло в Совітах з голоду, тому що не прийшла вчас допомога, то повторення такої катастрофи тепер ніхто не повинен толерувати"

Лугове Свято і Посвячення Лугового Городу

в 20-ліття вимаршу Українських Січових Стрільців на світову війну.

І. У СПРАВІ ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ І ЦВЯХІВ.

На посвяченні Лугового Городу будуть громадяни і громадянки та українські інституції вбивати цвяхи зі своїми прізвищами в пропамятну таблицю і вписувати свої прізвища в пропамятну книгу.

Головна Старшина не знає адрес прихильників Лугу, тому звертається цією дорогою з просьбою до ВП. Громадян і Громадянок, прихильників Лугової орґанізації, щоби були ласкаві подати свої прізвища Головній Старшині в домівці при вул. Коперника ч. 5. у подвірю, а Головна Старшина ще перед неділею доручить пропамятні цвяшки.

ІІ. У СПРАВІ МІСЦЬ У ЛУГОВОМУ ГОРОДІ.

У Луговому Городі є велика степениця з 4 терасами, викопана в землі, на якій є лавки (трибуна). Місць сидячих а трибуні є 800. З трибуни є дуже гарний вид на площу, де будуть вправляти Луговики та Луговички. Перша трибуна є понад площею 4 і пів метра, друга є на 6 і пів м., третя на 7 і пів м., четверта на 9 м. Тому вид на вправляючих буде гарний. Вхід на степениці є в горі від вул. ґен. Івашкевича.

Стоячі місця на площі є на долині (на площі) по обох боках і на горі понад трибунами. Бажано було б, щоби ВП. Громадяни і Громадянки займали місця на вигідних трибунах.

Старшина.

Шушніґ про свою стрічу

з Мусолінієм.

ФЛЬОРЕНЦІЯ, 22. 8. ПАТ. Австрійський канцлер Шушніґ покинув учора попол. Фльоренцію, удаючись до Ґенуї, а звідтіля до Ніцеї. Перед своїм виїздом мав з журналістами інтервю, в якому ствердив, що є вдоволений зі своєї зустрічі з Мусолінієм. Подав теж короткий зміст своєї розмови з італійським премієрм.

РИМ, 22. 8. ПАТ. Аґенція Стефані оголошує таку заяву австрійського канцлера д-ра Шушніґа: Обнявши становище канцлера, я уважав своїм моральним обовязком вибратися в найкоротшому часі до Італії обмінятись думками з премієром Мусолінієм. Цей обовязок я сповняю з глибокою вдячністю за допомогу, яку Італія дала Австрії у звязку з подіями з дня 25. липня ц. р. і за приязнь Мусолінія для Дольфуса.

Дальше д-р Шушніґ пригадав свою попередню заяву, що хоче продовжувати політику Дольфуса і змішнити господарські основи краю, що було предметом вказівок Мусолінія, поручень конференції у Стрезі, а вкінці римського пакту. Успішна піддержка Італії у боротьбі за незалежність Австрії надає особливчи із заложення збереження абсолютної незаминам, які мають теж на меті мирний розвиток Европи. В цьому дусі були теж ведені втіркові розмови на тему розвинення тісних економічних взаємин між обома краями. Канцлер висловив вдовolення, що може заявити, що вислідом тих розмов було зрозуміння загальних проблем і справ, що торкаються спеціяльно обох дрежав. В Мусолінію канцлер знайшов зрозуміння австрійської політики, яка виходячи із заложення збереження абсолютної незалежности держави, збереже теж свій европейський характер, значить, мирний, прамуючи до політичної й господарської відбудови Австрії.

У взаєминах з Німеччиною принціпіяльне становище Австрії залишається все те саме. Австрійський уряд мусить дбати за життеві інтереси свого краю, виходячи зі своєї свободи у внутрішній і закордонній політиці. Коли це зрозуміють, щезнуть всякі труднощі, а привернення нормальних зносин з Німеччиною і виведення їх з теперішнього замішання буде легке, із замішання, за яке Австрія ніколи не була відповідальна, находячися вся як мала держава в оборонній позиції. Австрія виповнить свою 1000-літню місію над Дунаєм.

Вкінці канцлер подякував за сердечне приняття, якого зазнав в Італії. Діяльність Мусолінія, додав, є одною з головних гарантій европейського миру.

Цісар, реґент, „фірер" чи президент?

Львів, 22. серпня 1934.

Поставлене у заголовку питання є питанням будуччини нещасної Австрії. Поворот Габсбурґів на австрійський престол, проголошення реґентури провідника військового „Гайматфронту" кн. Штаремберґа, злука з Німеччиною під проводом німецького канцлера і „Райхсфірера", чи вкінці збереження нинішнього правнодержавного й устрoєвого стану, — ось проблеми, яких розвязкою цікавиться нині світова преса, та які творять напевне тему розмов подорожуючих дипльоматів.

Активність австрійських леґітимістів, вірних австрійській династії, зрола ґейби автоматично з моментом останніх крівавих заворушень. Мобілізація італійської армії над австрійським кордоном, як відповідь на можливість переходу влади в австрійській республиці до місцевих націонал-соціялістів, була заповіддю війни не лише на випадок „Аншлюсу", але й на випадок опроби промостити тому „Аншлюсові" найлекший шлях рівнорядністю державних систем в обох німецьких краях. Реституція династії на віденському Бурґуу висувалась віддавна як найкраща запорука проти австро-німецької злуки, бож ніхто більше так не беріг би суверенности Австрії, як її суверен-монарх! Поголоски про недалеку інтронізацію Оттона, найстаршого сина Карла І., найшли розголос не стільки завдяки метушливості Зити, як загадочному становищу Мусолінія. В його руках — ключ до будучности Австрії, і саме про нього австрійська леґітимістична пропаґанда зручно розсіває звістки, наче він „засадничо" не має нічого проти повороту над Дунай Габсбурґів. Пригадують при цьому, буцім то Мусоліні пок. мадярському діячеві ґр. Аппонієві виразно заявив, що не буде противитися реституції мадярського королівства під скиптром Габсбурґів (граф Аппоні нині не всилі цьому заперечити!). Преса раптом зацікавилась (чи її зацікавили відповідними „засобами") всіми подробицями подорожі Зити до Італії та Оттона до Скандинавії. Кожна дрібниця з життя кандидата на добру посаду цісаря стала ласим ґазетним матеріялом.

Концепція австрійського цісарства тісно вяжеться з концепцією канцлерства. Хто перший видумав цю останню, годі нині збагнути. Досить, що появилися про неї звістки зараз з першими звістками про „приватні" відвідини ав-

стрійського віцеканцлера кн. Штаремберґа у літньому таборі молодих „гаймверистів“ на Лідо і „випадкової“ зустрічі його з Мусолінієм. У розмові між ними двома мужами казалося буцімто про проголошення в Австрії регентури кн. Штаремберґа, на зразок мадярської регентури Гортія, як перехідної „підготовчої“ стадії до проголошення монархії, а всі зусилля австрійського гостя йшли нібито більше на те, щоби перекона ти Мусолінія, що це правильний шлях оборони австрійської незалежности (себто її залежности від Італії), як на те, щоби видерти від Італії гроші на реорґанізацію Гаймвери.

Але ледви повернув з Лідо Штаремберґ, як до Фльоренції подався новий австрійський канцлер Шушніґ. Поїхав, як наслідник нещасника Дольфуса і вірний виконавець його політичного заповіту, „представитися“ свому нинішньому фактичному суверенові: не дуже це приємна позиція, але до такої ролі війшла „самостійна“ версайська республика! Мабуть сам Мусоліні найкраще здає собі справу з невручности австрійських „суверенів“, бо старається підкреслити їх суверенність бодай зовнішніми парадами: почесні чети приймали Шушніґа, як колись Дольфуса, музика грала австрійський гимн, а сам Мусоліні вичікував гостя у ступнях ваґону...

У дуже добре поінформованій „Прагер Прессе“ читаємо, що предметом розмови обох державних діячів має бути і справа призначення нового австрійського посла у Римі на місце нефортунного Рінтелена, який свою кандидатуру на національ-соціялістичного канцлера досі відпокутовує у шпиталі, і справа евент. входу Австрії до Ради Ліґи Націй на одно з трьох вільних непостійних місць, і справи господарської натури, найбільшої австрійської болячки. Але безперечно на першому місці темою розмов буде питання взагалі: що далі? Як далі виглядатиме Австрія, як держава з найбільш непевним завтра.

Це не річ припадку, що саме в тому самому часі, коли керманичі Італії і Австрії почали в особистій зустрічі шукати відповіди на те питання, — речник Малої Антанти мін. Бенеш оголосив у паризькому „Пті Журналь“ інтервю, в якому найрішучіше висловлюється і проти „Аншлюсу“ і проти реставрації Габсбурґів. Таке становище Чехословаччини, це — мовляв — обовязкова передумова европейського мира. Коли істнує 50 прц. можливости „за“ війною і 50 прц. „проти“ неї, то істнують теж причини, які зі 100 процентовою певністю довелиб до війни: такою причиною є теж реставрація Габсбурґів над Дунаєм...

Формулуючи в той спосіб справу, Мала Антанта не влекшує Оттонові повороту на бажаний престол. І всі познаки вказують на те, що справді, з чотирьох наведених вгорі можливостей найбільше виглядів має остання: збереження нинішнього стану речей, з репрезентативним президентом австрійської републики, з канцлером, який є військовим міністром, але підлягає віцеканцлерові як провідникові „гаймфронту“ (теж диводляд!) і цілим урядом, залежним від — Італії. „Фортвурстельн“ має своє право засидження в історії дипломатії, але доля Австрії на такій розвязці не виграє.

Воєнні сюжети в українському мистецтві.

(УП) На Україні має в короткому часі відбутися загальна виставка мистецтва. Мистці підготовляються до неї. Як повідомляє московська преса, то багато мистців вибрало собі за сюжети до образів історичні моменти недавньої боротьби. Кричевський малює образ на тему „Побідники над Вранґлем“, Самокиш сюжет „Проти південної групи“, Володькін взяв сюжет „Привітання червоної армії в Одесі 1919 р.“, а Шульга взявся представити образово „Повстання французької ескадри в Одесі 1919 р.“ Командири червоної армії на Україні дбають за те, щоби мистцям дати сюжети до образів. Три ґрупи мистців вислано в чорноморську фльоту, в танкові відділи і в кавалерію. Ясно, що українські визвольні змагання будуть представлені якнайгірше, хоч багато з мистців є українськими патріотами і мабуть краще намалювали образи з української визвольної боротьби, якщоб лише мали вільну руку. Дивним дивом чомусь в останньому часі Москва звертає велику увагу на те, щоби поширити в українському народі спомини про господарювання білих москалів на Україні в часі війни та революції. Мабуть в той спосіб хотять викликати для себе прихильність населення в обличчі майбутньої війни на Далекому Сході.

Москва перевірює свою армію.

(УП) З України повідомляють, що воєнні комісарі перевірюють тепер строго соціяльне походження призовників. Всякому, хто не має партійного стажу чи не працював у профсоюзах, вступ до армії утруднений, ба майже неможливий. А що на Україні розмірно дуже мало українців має партійний чи професійний стаж, то мало їх дістається тепер в армію. Як бачимо, то Москва не на жарт взялася за підготовку боєздатности кадрової армії. Чим ближче до вирішного бою, тим строгіше перевірюється все. Чи все перевірять, то питання, бо відомо, що в армії служать селянські сини, а ті хіба бажаного Москві русотяпського стажу не викажуть. А хтось в армії служити мусить. Самих москалів не вистане.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 24. СЕРПНЯ 1934.

Р. КУПЧИНСЬКИЙ.

ДО ПОЧАЄВА.

I.

Я мав стару няню, що в довгі зимові вечорі, коли батьки кудись поїхали, сідала біля мого ліжечка і оповідала всілячину. І про царівну на шкляннім горі і про царевича-пастуха і про змія з сімома головами. За тим ішло дванять розбійників, баба Яга, страшні вовки і ще страшніші жебраки.

А коли моїй няні вичерпався запас байок, казок і тим подібних „сторій“, починала про відпусти. Сходила вона на своїм довгім віку немалий світ, була в Кохавині, на Кальварії, в Милятині, Підгірцях і Підкамені. Бачила неодно цікаве, а ще цікавіше вміла це передати.

Але про ніодно з тих відпустових місць не розказувала з таким захопленням, як про Почаїв, Почаївську Матір Божу і блаженного Йова.

— Така там краса, та велич, що видимоневидимо. А ксьондзи з довгими бородами, з косами, в золотих ризах, а як заспівають, то аж мороз поза шкірою йде: Бов, бов! — і стара старалася наслідувати баси почаївських монахів.

Аж мені йшов мороз поза шкірою...

Потім цілу ніч снилися мені бородаті і патлаті страховища, що похитуючись гуділи гробовим голосом: Бов, бов, бов.

До Почаєва треба було тоді переходити границю і може ця перешкода додавала світлости Почаївській Лаврі в уяві моєї старенької няні.

Цікава була няня. Римо-католичка, що сповідалася в Василіян у Підгірцях, причащалася в Домініканів у Підкамені, а гріхи відмолювала в православнім Почаєві.

Скільки труду і небезпеки коштувало її, заки дісталася до Почаєва.

Перехопилися ми через границю, а козаки за нами. Ми в ноги. Біжимо, біжимо, далі бачимо — не втічем. Дивимося: люди збіжа жнуть. „Ходіть до нас — кажуть, — ставайте до роботи!“ Ми за серпи — жнемо. Надходять ся козаки: „Не виділі австріяков?“ — питають. Не бачили, кажемо, а душа в пятах. От вони й поїхали, а ми подякували людям і пішли.

— А які там, бабуню, люди? — питаюся.

(Тоді ще я поняття не мав ні про Сян, ні про Збруч, ні про Кавказ!)

— Такі самі сину, як і в нас.

— А чому вони там?

— Бо там мешкають.

Більше про це нічого не вміла сказати, але мені вистарчало. Ясна справа: тому там, бо там мешкають.

Більш як опис Почаївської Лаври цікавила мене історія блаженного Йова.

— Одного разу турки-татари напали на монастир. Матінка Божа станула над церквою і відганяла турецькі кулі. А блаженний Йов вийшов напроти турків, а вони йому голову зрубали. А він взяв свою голову під паху і заніс аж до престола в церкві...

І це мені потім довго-довго снилося.

Давно вже в гробі моя стара няня, давно вже впали граничні стовпи за Бродами, а я щойно кілька днів тому мав нагоду побачити це все власними очима, що бачив колись тільки дитячою уявою.

Тому кілька днів був я в Почаєві...

Несподівано задзвонив телефон, несподівано мені запропонували поїздку і несподівано я поїхав.

Автом.

Львів — Золочів — Підгірці — Броди — Підкамінь — Почаїв.

Хто туди не їхав, не уявляє собі, який гарний і цікавий той клаптоть рідної землі. Залісені горби чергуються з широкими ланами, селянські хати з історичними замками, городищами та монастирями. Направду варті ці сторони більшої уваги наших прогульковців!...

Львів—Золочів.

Маріївка з фабрикою дріжджей не повинна входити в програму прогульки, з огляду на носи прогульковців і на ті прокляття, які кожний мусить викинути зі себе на батьків міста за дозвіл занечищення найкращої околиці Львова.

Винники — славні фабрикою тютюну і назвою. Фабрика тютюну ще й досі дає найліпші вироби, назва вказує, що колись росли тут не тільки верби і соняшники.

Куровичі — знані з другого тому моєї повісти „Заметіль“ і з другого акту боротьби за Львів. Я посадив тут своїх героїв на поїзд, бо цілих два аркуші друку їхали фірою, а „Ґрупа Схід““ мала в Куровичах свою команду, бо вона на одинока вважала, що не випадає віддходити далі від Львова.

Яхторів, Унів, Словіта.

В Яхторові будує духовна Академія прекрасні господарські будинки на прилеглих до неї полях, в Уневі — колись літна резиденція митрополитів — нині монастир Студитів, у Словіті монастир Василіянок.

Золочів.

Замок Собіських перемінений зручно на кримінал, тому його і можна і поручаю оглянути тільки з верху. Ті, що оглядали замок з середини не є ним надзвичайно захоплені.

А за Золочевом Сасів — знаний колись із великої фабрики паперців (куріть тільки паперці „Калина“!) Олесько з замком, Підгірці з монастирем Василіян, замком і городищем „Плісниськом“ — знаним зі „Слова о Полку Ігоревім“, Броди-місто, яке не знає що робити після пересунення границі, Підкамінь зі старим монастирем Домініканів, гора „Макітра“ зі спеціяльною рістнею і врешті довго-довго кепська дорога, нецікаві люди, аж — Почаїв.

Весь час прекрасна околиця. Коли горбиста — око спливає на далекі, широкі лани, коли рівна — око милується красою залісених горбів. Що хвиля якась атракція, якась особливість. То стара палата вигулькне ізза дерев, то замок розкриє свої широкі груди, то монастир вигляне зпоза верхів.

А плісниське городище, захован за чотирма валами, вмисно скриває свою тисячлітню красу перед оком подорожнього. Чорна гілич вкриває на ньому дерева так само, як тоді, коли звідтіля виводив свої полки Ігор Святославич на бій у землю половецьку. Не гранять до сонця червоні щити, не дзвонить зброя на хоробрій дружині, тільки той сам плуг землю оре. Передержав неодно, витревав до нині і ще можна з нього неодно викути...

Авто несеться стрілою, але думки все перед ним. Шлях добрий, послався як скатерть.

Стоп! Дефект.

Можна відпочити...

—o—

Вибори до Торговельно-промислових Палат.

У цьому році кінчиться каденція торговельно-промислових палат і в місяці листопаді, а може навіть жовтні ц. р. мають відбутися нові вибори.

Щоби зацікавити наше громадянство та зокрема наших торговців і промисловців тією справою — хочу звернути увагу на те, які компетенції, яке завдання має радник торговельно-промислової палати. Торг. пром. палати мають дорадчий голос у справах торговельно-промислового законодавства. Голос цей часто-густо Варшава нехтує, часто-густо присилають звідтіль проекти нових законів для заопінювання торг. палатам на 24 год. перед засіданням сойму, так, що взагалі технічно неможливо, щоб опінія торг. палати могла наспіти під увагу законодавців. Але всетаки є справи в торгівлі і промислі, на які торг. пром. палати мають вплив, подекуди рішаючий. Тому й діяльність торг. промислових палат не повинна бути для наших торговців і промисловців байдужою. Поминувши чисто престіжеві інтереси самих торговельних палат, є чимало таких практичних питань, на які торговельно-промисловий радник може мати вплив та може принести загалові купецтва і промислу багато доброго.

В першу чергу йдуть податкові оплати. Тут може радник висловити всі болячки купецтва, може виказати всякі недомагання торговлі у звязку з „податковою шрубою" — та жадати усунення шкідливих у наслідках податкових розпорядків. Думки радників палата подає до відома міністерству торговлі і там кінець-кінців всетаки рахуються з натиском купецьких сфер та час від часу приходять ріжні новелі до податкових приписів, які вже беруть частинно під увагу домагання купецтва. Крім того на внески радників інтервеніює торг. пром. палата у скарбових управах навіть у користь поодиноких купців, коли вони просять такої інтервенції за посередництвом своїх радників. У Львові за пок. начальника Скарбової Палати Яновича — такі інтервенції завжди мали успіх і не одному купцеві злагоджено несправедливий вимір податку. Тут мають торговельні радники ще той вплив, що до ріжних податкових комісій можуть пропонувати таких членів зпоміж купецтва, про котрих знають, що вони будуть боронити інтересів торгівлі чи промислу.

Дальше у своїх законопроектах, що торкаються торгівлі чи промислу, (поминаючи згадане вгорі становище Варшави), має радник і ціла палата голос, може доказувати недоцільність того чи іншого проектованого закону і не один проект, який видвигали урядові чинники та який був некорисний для торгівлі — впав саме завдяки негативному становищу торг. промислових палат.

Що більше — навіть існуючі вже й обовязуючі приписи в ріжних ділянках господарського життя можуть бути на внесок торг. пром. палат злагоджені або й усунені.

За останньої каденції торг. промислових палат змінялись напр. (на користь загалу) почтова тарифа, залізнича тарифа, митні оплати, частина телефонічних оплат (на жаль — замало!), всюди й завжди інтервеніювала торг. пром. палата, та ті всі пільги є лише її заслугою, заслугою тих радників, які в інтересі купецтва ставили відповідні внески.

Часто-густо чи то окремі одиниці, чи то установи звертаються до торг. пром. палати за дозволом на вивіз чи привіз певного товару, за дозволом отримати такий то інтерес (у численних випадках при отворенні ріжних підприємств потрібна опінія торг. пром. палати) — у таких випадках необхідна інтервенція радника торг. пром. палати.

Часто приділюють торг. палати радникові ріжні реферати, звіти, які він мусить у приписаному речинці до управи внести, очевидно кожний радник реферує справи по думці інтересів тієї організації, яка його до торг. палати післала.

Зваживши все те, прийдемо до висновку, що необхідно, щоби ми мали якнайбільше гідних і обізнаних з тереном праці радників у торговельно-промисловій палаті у Львові.

Досі ми мали трьох радників в торг. пром. палаті, — від промислу п. Гарасимович Сильв., від кооперації п. Заячківський Мик. і від приватного купецтва — від СУК. п. Ганусяк Гр.

Якщо річ іде про реальні висліди праці кожного з нас, то очевидно одна людина не всилі багато зробити. Львівська палата нераз жалується, що Варшава нехтує її опінію, а засідають тут і колишні польські міністри, над голосом яких, підтриманим цілою палатою, переходить Варшава до дневного порядку. Тому вимагати нині видатної діяльности від одного українського радника, який находиться там, наче зерно між двома каменями жорен — булоб недоцільно. Можна хіба лише вірити, що кожний діяв по змозі сил.

Будучи представником прив. купецтва, звертаю увагу, що сьогодні, перед новими виборами до торг. пром. палат, загал українського купецтва повинен домагатися, щоб нам признали щонайменше 5 мандатів для приватного українського купецтва і промислу, не рахуючи кооперації, про яку мені, як людині некомпетентній, важко говорити.

Це домагання булоб зовсім справедливе, бо наша торгівля і промисл стоїть сьогодні так, що треба їх справедливіше, ніж досі, трактувати.

Жидівське і польське купецтво поділили свої впливи у львівській торг. промисловій палаті на 50 проц., а про нас зовсім забули. Жиди заповідають боротьбу, говорять, що не допустять до того, щоб вони були в меншості, поляки доказують, що їм належиться більший вплив в палаті, бож вони у своїй державі... А коли хто видвигне справу, що треба українцям щось дати, то ні одна ні друга сторона не хоче зі своїх здобутків поступитися.

Тому приватне українське купецтво повинно негайно заснувати виборчий комітет, який подбав би про те, щоби наша організація дістала належне представництво в торг. промисловій палаті у Львові.

Гр. Ганусяк.

Чому аґрарії „відкрили" українців на Закарпатті?

„Нова язикова орієнтація підкарпатських політичних партій".

Прага, серпень 1934.

I.

Такий заголовок має стаття, що її принесло „Право Ліду" з приводу появи нового українського часопису „Земля й Воля", видаваного аґрарниками. На думку автора статті, видавання цього часопису це радикальний відхил від дотеперішнього погляду аґрарної партії на українство на Закарпатті. Ба і куртяківці вже погодилися з думкою, що істнує український нарід і українське питання. Зі всіх чеських партій одинока соціял-демократична партія стоїть найдовше на тому становищі, що на Закарпатті живуть українці і що русофільство не має тут ніяких реальних основ життя і розвитку. Проти цього становища чеських соціял-демократів виступали все аґрарники, вживаючи при тім мало переконливих арґументів, а зате велику порцію демаґоґії. Але потреба нового передвиборчого „шляґера" примусила й аґрарників і їхню пресу до капітуляції перед дійсністю. Аґрарники „відкрили" українців взагалі, а на Закарпатті зокрема. Аґрарники і куртяківці не перші з русофільських партій Закарпаття, що приняли до відома істнування українців. Першенство між ними належиться сенаторові Цуркановичеві, який проголосив у парляменті, що він зовсім свідомий того, що на Закарпатті живе „малоруська вітка російського народу", а тому співпартійці Цуркановича не обороняли погляду, що на Закарпатті живуть москалі, а лише прямували до того, щоби тутешній „руський нарід не ділився на два народи з двома культурами". Але природний розвиток показав, що і становище Цуркановича і його партійних компаніонів не було правильне.

Є дві причини — каже автор статті — нового відкриття українців на Підкарпатті: щораз то далі зростаюча національна свідомість закарпатських українців, до яких признає себе вже нині подавляюча більшість учительства, цього посередника між культурою і широкими нар. масами і потреба поширити свою політичну займанщину і на цих, досі зненавиджених, „ірредентистів". Крім цього загрожує ще небезпека, що з дотеперішніх русофільсько орієнтованих виборців немало піде за фашистом Фенціком. Автор статті не вірить у те, що нова язикова орієнтація аґрарників виходить з ідеальної основи; на його думку є це лише передвиборчий маневр і коли не мається під рукою інших гасел, треба вхопитися і за це, не дивлячись на те, що він йде в різкий розріз з цілою дотеперішньою політикою аґрарної партії.

М—н.

II.

ВОВК В ОВЕЧІЙ ШКІРІ.

На ту саму тему пише і соціял-демократичний ужгородський орган закарпатських українців „Вперед" (ч. 16), зокремаж займається він рептилькою „Земля і Воля", яку почали видавати аґрарії в українській мові. У частинно сконфіскованій статті „Впереду" читаємо:

„Аґрари на Підкарпатті всім відомі, як гнобителі українського народу. Імя аґрарної партії вимовлялося з прокляттям, тисячі жертв її гноблення й переслідування десь тиняються по світі, або були замучені по вязницях і вже гниють у сирій землі. А скільки селян і робітників загнав цей режім на той світ, виморюючи голодом? Скільки установ, орґанізацій, часописів він знищив за оборону українського трудового народу? Історія громадського руху нашого народу на Підкарпатті напише криваві сторінки з цієї доби аґрарного панування.

„Одначе ніякі переслідування не здушили народнього пробудження. Свідомість українських мас росла й виросла до такого ступня, що найбільші вороги нашого трудового народу не можуть її затамувати й тому починають вовки одягатися в овечі шкури.

„Такою овечою шкурою аґрарних вовків є „Земля і Воля" — це часопис, що його почали видавати аґрарні пани, побачивши, що під ними почала хитатися українська земля. Щоби підпорядкувати собі народні маси, щоби поставити їх на службу капіталу, щоби заломити народнє пробудження й пустити його по аґрарних рейках, вони почали видавати часопис в укр. мові. Цю мову вони використовують, як засіб свого обману, як знаряддя своєї брехні. Гроші на видання часопису дала аґрарна партія, писати часопис посадила „самоотверженних малоросів", які з глупоти своєї, або з підлости, чи боронячи свою трусливу шкіру, пішли за послуги чеської реакції. Сумління їх не захиталося, тисячі жертв, яких замучив аґрарний режім на Підкарпатті, їх не зупинили від допомоги гнобителеві. За шмат гнилої ковбаси, вони й матір продають. Та ще й роблять вигляд, що виконують патріотичну працю!

„Зміст „Землі і Волі" є такий, що ніби аґрари ніколи й не поборювали українського напряму, ніби вони за нього вже цілі роки змагалися й тепер переходять до чергових завдань поточної політики. Ми розуміємо тяжке завдання аґрарних писак — їм треба викрутитись з ганебного клубка вчинків, що їх має на своїм горбі аґрарна партія. Тому вони відрізують нитку й починають мотати новий клубочок. Минуле їх — одна ганьба. Як можна про неї говорити, коли не повертається язик? Адже 15 років щоденного цькування, наклепів і кар не так легко забути трудовим масам. „Земля і Воля" це по хитрунськи промовчує, щоби не перебирати на себе вини за ті злочини. Але від злочину й кари трудового українського люду їм не пощастить утікти. Карна рука революційного робітництва й селянства

потягне їх на суд за злочини, які вони роблять, догоджуючи чеським панам.

„Земля і Воля" має бути головним агітатором перед майбутніми виборами, вона має бути адвокатом панської політики й буде промовляти українською мовою, щоби знайти стежку до українських селян та інтеліґенції. Але вже ніколи не обдурять. Всі знають, що аґрари вживають української мови тільки як знаряддя, а ціль мають ту саму, що її мали й перед тим. Програми вони своєї не змінили, а вона має на меті: *винародовлення, чехізацію, вилиск трудових мас і нищення визвольних сил українського народу*. Цим завданням буде служити й „Земля і Воля", користуючись нашою мовою та нашими заїванми, чи купленими людьми.

„Видання часопису в мові нашого народу свідчить про банкроцтво аґрарної політики, яка від заперечення українського руху та самого існування українського народу, прийшла до визнання його сили й могутности. Ту силу аґрари хочуть опанувати й поставити собі на службу. Цей крок наших клясових і національних ворогів мусимо всі усвідомити й не піддатися обманові та підступові з середини. Розрахунок аґрарів — підхопити українську інтеліґенцію й поставити її на службу своїх хижих інтересів, провалиться й трудовий український народ своїми силами будуватиме свій добробут. Бо всі бачать, що аґрарні пани в нашім краю забрали собі землю і волю, а робітникам і селянам полишили голод".

III.

НЕВЖЕ РОЗКОЛ МІЖ АҐРАРНИКАМИ?

З Праги пишуть нам:

Дня 10. ц. м. вийшло в Мукачеві перше число нового українського аґрарного двотижневика „Земля і Воля", видаваного членами народовцями цієї партії. Поява цього часопису викликала паніку між русофільськими провідниками партії. І так вже на третій день після появи першого числа „Землі і Волі" відбули русофільські аґрарні матадори конференцію в Мукачеві. Взяли в ній участь між іншими такі аґрарні головачі як посол Щерецький, сенатор Бачинський, шкільн. інспектор Авталовський та заступник предсідника краєвого виділу Машата. Конференція рішила звернутися до екзекутиви партії з протестом і з домаганням гострого виступу проти тих, що видаючи цей часопис зломили партійну дисципліну, викинути їх з партії і заборонити вживати на часописі назви органу аґрарної партії. Що з цього вийде, покищо годі передбачити. На кожний випадок є це певна признака, що в аґрарній партії на Закарпатті зарисувався розкол, а його причиною є зворот частини провідників партії до українства, і то зворот вимушений стихійним зростом народньої свідомости серед українського населення Закарпаття

Перекладна література в числах.

(УП) З німецького „Індексу перекладів" подаємо цікаві цифри про перекладну літературу на мову німецьку і з мови німецької на мови чужі. На німецьку мову перекладено в останньому році 98 англійських творів, 26 французьких і 21 італійських. Перекладано головно белетристику. З німецької мови на інші мови перекладено в другому кварталі минулого року 403 твори, в третьому 292, в четвертому 371 і в першому цього року 259 творів. Найбільше перекладають москалі і то переважно твори технічні і природничі. На англійську мову перекладено 130 творів, на французьку 105, на італійську 92, на польську 27, на чеську 24. на еспанську 21 і на мадярську 17. Перекладів на інші мови дуже мало, а про українську навіть не згадується.

Цікаво при цьому ствердити, що найбільше перекладають москалі. Видно, що самі вони нічого путнього, специяльно з технічної ділянки написати не можуть, хоч вихвалюються своєю технікою надзвичайно. До того перекладають все на мову московську, не зважаючи на те, що в так званому їхньому совітському союзі є й інші нації, а між ними числом найбільша українська. Знаємо, що переклади на українську мову зроблено, але на їх друкування або не було грошей, або паперу в друкарні не стало, а найбільше, як це там буває, знайшов якийсь комісарчик московський ухил від партійної лінії. Через те розуміється книжка не появилась, хоч її на Україні не менш було треба як москалям

—o—

Військові перевози в Совітах недомагають.

(УП) Минулорічний військовий відпустковий і призивний період вислужених вояків червоної армії і рекрутів зазначився в транспорті цілою низкою трудношів, які не можна було побороти бюрократизмом і гарними наказами. Для відпущених і призивних вояків не заготовлено ваґонів на перевіз. Військові відпоручники при дирекціях залізниць сповняли свої обовязки тільки на папері. Вояки, яких масово відпускали й масово призивали на службу, ніколи не могли на час або доїхати додому або приїхати на службу. На стаціях не було харчів для вояків, хоч вони й мали квітки на обіди. В буфетах не можна було нічого купити. Часто траплялось і таке, що здорові вояки в часі дороги заражувались інфекційними недугами між подорожуючим цивільним населенням. Тепер ведеться всією совітською пресою кампанія за тим, щоб не повторювались помилки минулого року, а в першу чергу, щоби воякам принайменше давали в дорозі хоч щонебудь зїсти та дбали за їх здоровля. Преса навіть зазначує, що в теперішних умовинах годі навіть говорити про точність приїзду чи відїзду залізницями в такому стані, як вони є в Совітах. А що буде на випадок війни, коли вже тепер годі вдержати лад? А від точности дуже багато залежить. Як на час не поспіють резерви, то й бій можна програти раз на все. Нічого й накази з Москви не поможуть.

Як виходить з тієї московсько-пресової кампанії, то в червоній армії не все в порядку, як цього треба Москві. Армія може назверх і добра і нею можуть захоплюватись ті, що не знають воєнного механізму. Хтож пригляниться ближче транспортові, той відразу зміркує, що навіть добре вишколена армія нічого в цьому випадку порадити не зможе.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. СЕРПНЯ 1934.

В. НЕСТОРОВИЧ.

З ДОЛИНИ ПРУТА в долину Чорного Черемошу.

Туристичний репортаж з домішкою рідної економіки.

II.

ГУЦУЛЯКАМИ У ВЕРХ ЧЕРЕМОШУ.

Раннім ранком, ще сиза „мреч" довкола лежала, виїхали ми верхом двома гуцуляками у дальшу дорогу. Привів коники, як це ми умовилися вчора, недалекий ґазда Рогатинюк. Він запевняв, що вони спокійні і що не буде нам з ними мороки. І так я кавалерист, хоч усе був тільки піхотинцем. „Циган" і „Фоцька" йдуть справді спокійно, навіть ліниво, а це нас дратує. Коли вдарити, підстрибують кілька кроків, і знову повертають до похоронного кроку. Як їздців, не беруть нас поважно і нічого не подієш... Завчасу поширюємо нашу програму теж на завтрішний день (а то думали, в одному дні вернути), тимбільше, що достойний парох Жабя-Ільців радив не минути бриндзярні Маслосоюзу у селі Шибеному. Ця бриндзярня і справді не виходить мені з думки. „Економічний репортаж з гірської виправи"... Смію́сь до себе з цієї „ідеї"...

Ліворуч несе Черемош свої води. Вони з шумом бють об каміння, бурхлять і піняться та мов живе срібло миготять до сонця. А того сонця так багато, на небі покищо ні одної хмаринки і тільки зголом покучерявілись ними далекі верхи перед нами. Проте холодком тягне, то від Черемошу, то з лісів, що часто підбігають до самої дороги. Доводиться то скидати, то знову одягати наші светери. Та вже з полудня довго вони оозвівають разом з гривами Цигана і Фоцьки, припняті до упряжі біля шиї. Бо хоч холодком дальше віє, ба навіть наявний вітрець десь узявся, то ми вже змучені їздою на конях вибираємо їзду власними ногами. Тарниця, тобто деревляне гуцульське сідло не кожному смакує...

Послушно йдуть коні за нами, та їхня повільність таки вже добре сердить. Здається нам, що без них ми скоріше дійшли би до мети. Цей мінорний настрій ізза коней минув аж у поворотній дорозі, коли то ми вже зжились з нашими гуцуляками, з твердими сідлами і розкусили справжній смак кінної їзди, тимбільше, що з поворотом уже і коники були пильніші і ми були... відважніші.

По дорозі зустрічаються люди. Вони всі сьогодні святочно зодягнені. Цеж неділя. Говорять з нами по українськи, не так як у долині Прута, де тяжко нашому братові, — якщо він тільки вбраний „по панськи", -- розмовитись з гуцулом у рідній мові („чоловік не скотина і з паном розмовиться у його мові — сказав нам гордо якось стрічний гуцул з Вороненки...).

Ось три гуцулки їдуть верхом із Дземброні у „Жебє" і їх багатий одяг просто хапає за очі. Здоровимо. Спиняються і радо говорять з нами, цікаво бігаючи очима по нас і нашому туристичному виряді. Ми знову їх „муштруємо", розглядаючи з правдивою насолодою барвисті постаті на тлі чудової декорації.

О безсмертнта у безмежній красі країно гуцулів! Як жаль, що послідовно і невблагано просякає до тебе ядь деморалізації під назвою цивілізації! Як хотілось би зберегти твою первісність, примітивність побуту твоїх чудових на вигляд дітей, таких мало відпорних на все, що несуть зі собою літні випари міст і чужа турботливість за тебе!

Та вдармось у груди! Чи багато трудились ми, аби обстояти те, що тепер на очах гине і ранить наші серця своєю руїною? Ще сьогодні — чи багато наших інтеліґентів бодай літом їде на Гуцулію, чи багато наших туристів ви стрінете, коли так горами мандруєте (і справді: невжеж з нас такі недоладні туристи)? Чи врешті духовні власти розуміють, що це терен, на якому місіонарів-духовників треба, а не сірих зїдачів хліба, — місіонарів, що ось як б. сотрудник старенького пароха в Ільцях тижнями ходив з колядою, просвічав і навчав, часто разом з „маржиною" спав, аби з першим проблеском дня дальше мандрувати і навчати.

Доїзджаючи до Зеленого, бачимо барвисті рухомі цятки на зелених узбіччах гір. Це народ сходить плаями до церкви. В селі вже його чимало.

І знову любуємось богатим, наскрізь ще оригінальним (не так звульгаризованим міським хламом, як у долині Прута) одягом гуцулів і гуцулок; радіємо, що бодай далеко від залізниці і битих шляхів дещо зберігається, хоч і це мабуть не на довго...

У церкві, типово-гуцульській, невеличкій деревляній, іде Служба Божа. Та народу там мало. Зате багато його на дворі, де він курить і гуторить, розложившись у мальовничих групах. Спрямовую свого „Цайса" на тих, що біля віздової брами. Дівчата втікають. І так — кажуть — „карточки" не дістануть, хоч запевняю, що пришлю кожній зокрема. „Нераз нам таке казали і не кемили" — чую. Проте одна-дві вертають і стають так, аби „добре вийшли".

Моїй роботі приглядаються між іншим поліцай з місцевого постерунку, що йде саме в церкву (трьох гуцулів підходить до нього і стискає йому руку) і якийсь старший добродій. Щойно пізніше довелось почути — що це професор варшавського університету, що цікавиться побутом гуцулів.

Дві знимки готові. Ідемо чи точніше йдемо дальше (бо їдуть тільки наші багажі). Черемош відбігає, то знову підбігає до дороги і разом меншає, то знову більшає шум його прозорих вод. Із зелених безлісних телеп гор-

„Жовта небезпека“.

Женевська преса радить залишити Японії гегемонію в Азії.

(УП) „Трібюн де Женев“ з 19 і 20 ц. м. приносить дуже цікаву статтю під повищим заголовком з приводу загострення відносин на Далекому Сході. Подаємо її в перекладі, бо справа Далекого Сходу цікавить таки у немалій мірі українців.

„Японське военне міністерство опублікувало на днях список інцидентів, які виникли впродовж цього року здовж московсько-манджурської границі. Річ іде про ті події, які викликали радянські військові формації. Їх скількість доходить до пятьнадцяти, в тому числі нарушення території озброєними групами, беззаконне арештування людей, перелет літаків і т. п.

Ми зовсім не схиляємось до того, щоби повірити в повну безвинність обвинувачуючої сторони. Однак японські обвинувачення нагадують нам пазурі, які показують все мілітарно сильні народи з не дуже лагідними намірами супроти своїх сусідів. Токійський комунікат дає деякі підстави до занепокоєння. Японський уряд не видав його без причини, а цією причиною є імовірно ніщо інше, як заповідь тих заходів, які він задумує вжити в найближчому часі. Ті заходи, як можна догадуватися, не є того рода, щоб могли забезпечити мир на Далекому Сході. А пояснення, які ми дістали на Ке д-Орсей (французьке міністерство закордонних справ) у справі східнього пакту, що його протегує Франція, викликують в нас ще більший острах.

Якщо цей пакт буде заключений, то Франція війде до нього з титулом держави гаранта. Це знову означає, що вона ближче вмішається у східньо-европейську політику і звязана з Росією правдоподібно буде змушена заняти й становище супроти японсько-московської війни. Не треба бути пророком, щоби сказати, **що це може стати вступом до нової европейської війни.**

Ми, західні европейці, мусимо скермувати наші зусилля в тому напрямі, щоб уникнути двох небезпек, однаково страшних: одною з них є німецька агресивність, а другою активне вмішання в розвязку азійського питання збройним шляхом. Це останнє є дуже важливою частиною проблеми Тихого Океану.

Здоровий розум каже нам, що найкращою забезпекою, яку ми моглиб вжити у справі миру, булоб тісне зближення між Англією, Францією та Італією з одного боку і вичікуюче становище щодо Росії з другого. На жаль досі вже вичерпано всі аргументи того здорового розуму, якого якраз бракує всім тим, що заходяться коло організації европейського мира. Замість того, щоб тим труднощам глянути просто в вічі, їх все якось обходять боком, а це не розумно і не веде ніяк до цілі.

Перша трудність, це довести Німеччину до розуму. Ми всі переконані, що одиноким засобом для цього є виказати німцям їх безсилля. А німці відчують це лише в тому разі, коли будуть мати проти себе обєднану Антанту: Англію, Францію й Італію. Другою трудністю є те становище, яке треба заняти в разі вибуху досі тихого конфлікту між Росією і Японією. Якщо цей конфлікт вибухне — а день його вибуху може ближчий, як це дехто думає — то Західній Европі не треба до нього активно вмішуватись, бо наслідки такого вмішання можуть бути для Европи досить грізні. Для Англії і Франції булоб краще погодитись на те, щоб Японія в Азії завела порядок, що в свою чергу може бути прелюдією до втрати кольоній в тій частині світа, ніж допустити до нової бурі в Европі, яка означалаб повну руїну для всіх.

Кольонізація в Азії, як це було перед сотнею літ у Полудневій Америці, дійшла до свого фатального пункту. Прискорений зріст японської военної могучости, якому сприяв анархічний стан відносин в Европі, матиме льогічним наслідком японську гегемонію в Азії. Їй не зможе ніхто перешкодити. Це вища льогіка ходу всіх справ. Це означає зактивізування в житті жовтої сили, а це не може нас радувати. Одначе закони історії вказують, що одні панування чергуються з другими і що це булаб зайва спроба перешкодити новій зорі засяяти на овиді.

Европа мусить скоро рішитися, чи вона має дати Японії вільну руку в опануванні Азії, чи викинути надзвичайно ризиковну картку та стати на позиції між білими й жовтими“.

— Цікавий у цій статті сам хід думок і пригадка тої небезпеки, що загрожує зі Сходу всьому тому, що зветься нині европейською культурою. „Не тратьте куме сили, спускайтеся на дно“ — ось висновок зі статті. Не бачить автор, що не треба йти аж на Далекий Схід та звертати увагу на жовту небезпеку, бо ближчий Схід, ба навіть зовсім близький означає ще більшу небезпеку всьому тому, що зветься европейською культурою. Після упорядкування спільними силами відносин на Сході Европи, не страшна буде Европі жовта небезпека, яка ніколи не сягне поза кордони Азії. Европа не зможе перешкодити японському наступові на Азію, бо такий наступ — це природний хід річей. Ще мине довгий шмат часу, заки Азія буде загрожувати Европі, бо вона найперше мусить сконсолідуватись внутрі під проводом Японії. Якіж вигляди в Европі на консолідацію? Тимчасом ніяких. Европейський загумінок став областю експериментів Азії, що найкраще проявила себе в большевицькій Москві та її розкладовій роботі в Европі. Це проповідуваний здавна „Унтерганг дес Абендляндес“. Одиноким рятунком для Европи є збудування відповідної барієри на Сході Европи з незужитих досі природних сил народу, що замешкує низи над Чорним Морем і степи, що творять входову браму з Азії до Европи. Ці сили проведуть консолідацію Европи. Вони стануть вирівнюючим чинником між жовтою Азією та білою Европою і звільнять Европу від найбільшої небезпеки для всього людства світа, від червоної Москви.

Замість бідкати, що нема „спільного фронту“ проти німців і скрізь добачувати німецьку небезпеку, краще би було подбати за спільний фронт супроти справжньої і найбільшої небезпеки і для німців і держав Антанти і цілого культурного людства.

бів іде опяюнючись аромат сіна, сильніший ніж досі. Згодом знову ліворуч чорніє ліс, що — як усе — манить таємністю своїх стежинок, ...лених швидко в гущавині стрункої смеречини. Ген — на узбіччах гір — тут і там, буває, виринають забудовання якогось верховинця. Зрідка вони і при дорозі, заквітчані червоним маком.

А ось і несподіванка: сильний вал води, за ним другий, а то вже їх багато і Черемош за очах росте, могутніє. Щезла прозорість його води, погасли блиски різьбленого скла. Скаламутилась його течія, що тепер з подвійним шумом рветься у долину. Що це?

Пояснює нам стрічна гуцулка: „дарабою не панцтво їхати, у Шибеному воду спустили...“

О горенько! Значить замість озера оглядатимемо болотяне його дно! Це на добре нас зажурило. Бо й якже? Стільки мандрувати і не побачити озера в цілій його красі?

І гріюсь думкою, що побачу бодай бринзярню Маслосоюзу, залишаючи всю турботу за безводність озера своїй товаришці виправи. І вона справді хвилюється тим немало, памятаючи сильні колись враження із Морського Ока, які надіялась тут вдруге пережити.

Тимчасом Черемош котить свої каламутні хвилі ще шумніше і грізніше, де-де води підступають високо під беріг. Сонце пражить добре, хоч і вітрець дальше намагається дати мандрівникам прохолоду. Циган а за ним Фоцька (звично так ідуть — ніяк рядом іти не хочуть) волічуться, несучи нас і багажі та не перймаючись довше як на хвилинку ані нашим причмокуванням ані погрозами тростини.

Леви минаємо Явірник, як оце посеред вод Черемошу бачимо гурт людей на дарабі. Підїзджаємо ближче і переконуємось, що це саме їде „панцтво“, про яке розказувала гуцулка. (Як пізніше нас інформували, було це товариство зложене з лікуванців заведення Тарнавського у Косові під проводом його доні). До речі — „панцтво“ не їде, бо дараба застрягла серед каміння, не вважаючи на високий рівень течії. Три гачкувато закарлючені керми, покинені на переді, вилискують до сонця, мов гордяться, що це вони є моторами цієї несамовитої льокомоції. Прогульковці помітно нервуються. Вони кинули закосичені зелено лавки і видко, як „зіпсовану гру“ надробляють гумором. Гуцули здоровими ломаками пильно штуркають поміж бальки дараби, при чому — як усе при роботі — один вигукує мельодійно темпо рухів. На зустріч нам мають на дарабі хустинки, ми киваємо теж руками і незабаром за закрутом дороги тратимо з очей дарабу і прогульковців, що замість мчатись стрілою по розбурханій течії приглядаються безрадно рятунковій акції. І тільки ще своєрідня сольова пісня гуцульської команди якийсь час нас здоганяє.

Один із гуцулів, що з берега приглядались „панцтву“, кинув це нерідке мабуть тут видовище й іде рядом з нами, не скриваючи по довші своєї злорадности ізза „випадку“. Він горосно бажає прогульковцям, аби довелось їм далі пішком мандрувати замість розкошуватись їздою на дарабі. Одночасно оправдує перед нами свою злорадність: пани — мовляв — розїзджають дарабами в святу неділю, коли народ у церкві. Але мені здається, що коріння неприязних бажань під адресою „панцтва“ куди глибше, а не тільки „светість неділі“.

І не диво — бажання гуцула здійснилось. Коли ми другого дня вертали, дараба стояла на цьомуж місці, а на закосиченій зелено лавці спав гуцул-вартівник, чекаючи мабуть сильнішої води і туристичних витребеньок нового панства. Так отже не довелось косівським лікуванцям переїхатись дарабою по хвилях Черемошу (уявляю собі пекольну емоцію такої їзди аж по Кути!). Та чи довелось їм таки йти пішки, як цього бажав їм гуцул, — чи дістали де коні по дорозі — того ми вже і не дізнались.

Совітські фаховці.

(УП) Одна московська совітська газета подає такий випадок: В одному заводі перестала нагло працювати динамомашина. Довго всі ходили коло машини, але таки не могли відкрити, що таке в ній сталося. Навіть технік, що вийшов з комсомольців і мав відповідну освіту та практичний стаж, не міг довести машини до порядку. Той самий технік виконував на заводі функції інжиніра. Все було в порядку в машині. Навіть оляв переглядав і нічого не відкрив. Закликали місцевих спеців зпоза заводу, але й ті не могли нічого вдіяти. Провірили намотку, але й ця була в порядку. Пустили струм з мотора і ствердили, що динамо обертається в протилежний бік. Врешті комсомольцеві інжинірові прийшло на думку покликати одного старика з міста, давного фаховця щодо динамомашин. Той оглянув машину, попробував і побачив, що провід струму неправильно включений. Розуміється, що старичок в короткому часі пустив машину в рух.

Випадок, яких багато, але він характеристичний, бо вказує, як на ділі виглядає молодий кадр совітських спеців, що взялися розбудовувати соціялізм. Не диво, що весь господарський апарат дійшов до повного безладдя, коли забракло оправжніх фаховців заграничного вишколу і заграничної практики, опертої не на партійному стажу, а на оправжньому знанні.

Військові московські фаховці досліджують Ельбрус.

(УП) На початку цього місяця група старшин московської військової округи вибралася в подорож для досліду Ельбрусу та кавказьких переходів для армії. Групі додано для влекшення санітарний літак, а також кілька літаків для звязку з військовими кольонами, що теж беруть участь у кавказьких переходах. Вироблено спеціяльний спосіб порозуміння з літаками в горах, який при цій нагоді перевіряється, чи він буде практичний. Похід відбувається кількома кольонами і ріжними напрямками. Випробовується всі переходи Кавказу приблизно на висоті 4.000 метрів. Дня 8. ц. м. повідомляють з Кавказу, що перша кольона, зложена з 23 вищих московських старшин, вже дійшла до підніжжа Ельбрусу, а решта коло 130 вже підходить. Зараз після того зачнуть хід на гору. При цьому варто теж згадати, що подібний похід влаштували москалі я в Памірі, шукаючи найкращої дороги до Індії. Про це ми свого часу повідомляли за московською пресою.

На кого маємо надіятися.

(Допис із Холмщини.)

Від інтелігента до темного селянина, всі спимо на Холмщині. Літа йдуть, у сусідів поступ, а ми спимо. Деж хоч одна з причин нашої сплячки? Не маємо активної інтелігенції, не маємо провідників. Правда, є лише незначна горстка, але й та так вихована, що на активність її тяжко спромогтися. Це той рід інтелігенції, який чекає на час, коли можна буде багато робити і себе переконує, що зараз звязали їм руки і не дають нічого робити. Таким чином та праця, яку „дають" робити лежить і чекає золотих часів.

Ми ще не мали своєї школи, не маємо її й тепер і це ми болюче відчуваємо. Важна інтелігентна сила на селі — учитель для нас не існує. Вся надія лише на єдиного інтелігента на селі — священика, але той також не наш, часто густо ворог всьому нашому. Духовенство — такий важний чинник у Галичині, на Холмщині не грає жадної ролі, хоч маємо ми два роди його: духовенство наїздне, цілком вороже нашим змаганням та духовенство наше, холмське, що власними силами вибилося, переважно з бувших дяків. Як одно так і друге за малими винятками нічого нам не дає, ба навіть частіше шкодить. Наїздне духовенство на 99 прц. „русскіє люді", до того переважно зі середньою освітою. Русифікують Холмщину старими методами як і до війни і дивно, що навіть велика крівава революція і терпіння Церкви і в першу чергу православної нічого їх не навчили. Цей рід інтелігенції для нас шкідливий. Наше духовенство, що вийшло з самого народу холмського знов же на 99 прц. наше, але з низьким освітнім рівнем. Брак серіозної освіти не дозволяє йому вступити на прямий шлях. Виховане ще російською школою дореволюційної доби, до того ще переважно школою духовною нижчого ступня, воно — рабське. Правда, це елемент активний, але без культури, лише добре знаряддя в чужих руках. Воно невільничо виконує те, що йому доручають і виконує покладені на нього функції часто ліпше, ніж те освічене, виконує їх щиро з вірою, що праця йде на добро народу. Молоде покоління, що вийшло з духовних кол індеферентне, або вороже до української справи, а коли й наше (діти холмщаків) то в більшости випадків свою молодечу енергію витрачує на розїзди по приходствам, пошукуючи „невест" або марнує вечорі за „гульбою". В 40-х роках XX. століття на Холмщині немов у творах Нечуя-Левицького. На сто літ спізнилися! Зрештою апогей нашої студіюючої молоді це зустріч митрополита в Турковичах з промовою, на яку ніхто не звертає жадної уваги, хіба, що який небудь бувший посол Холмщини пустить від „умиленія" сльозу і тільки. Наймолодше покоління слідами батьків? Невже й на них не буде надії??

Село на чолі з такою інтелігенцією звичайно полишене само собі. В пошукуванні шляхів до правди, яку воно так любить, у більшости випадків збивається з дороги і блудить. Кращий сільський елемент шукає виходу, але не маючи серіозної освіти, не всилі віднайти тої стежки, якої прагне його істота і йде за тим, хто перший подасть руку і пообіцяє бажану правду. Комуністичний рух на Холмщині є живим прикладом того. Але на сотні скомунізованої молоді, ледви чи найдеться десяток, що дійсно розуміє свої завдання. У пошукуванні за виладуванням своєї молодечої енергії молодь ця поривається до того, що врешті решт попадає до вязниці. І тільки у вязниці вона починає пізнавати ту ідею, за яку вона йшла і терпіла, але якої не розуміла. Для холмщаків вязниця є школою, з якої вони виходять більш-менше комуністами. Найкраща сільська молодь, молодь чину, зараз сидить у вязницях, — перебуває школу комунізму, а все через те, що з нашоїж вини енергія її невідповідно спрямована. В селах залишиться те, що або спить, або бавиться, розбиваючи собі на музиках колами голови. На когож маємо надіятися?.

І. Котан.

Бунт моряків в Еспанії.

ПАРИЖ, 22. 8. ПАТ. Вчора збунтувалися моряки воєнної еспанської фльоти в порті Картаґіна. Причина бунту була така: У кількох моряків знайшли примірники комуністичної газети, видаваної в Мадриті, яку заборонено читати воякам і морякам. Коли старшина хотіла покарати моряків, які мали комуністичну пресу, за ними обстали їх товариші і відмовили послуху. Влада в короткому часі здавила бунт

Герінґ про вислід плебісциту.

БЕРЛІН, 22. 8. ПАТ. Міністр Ґерінґ у розмові з представником „Дойче Альґ. Цайтунґ" зазначив, що після самоходової пригоди вже подужав. Обговорюючи висліди плебісциту, Ґерінґ ствердив, що він не є ніякою несподіванкою. Ті, що заявилися проти Гітлера, рекрутуються або з кол, які не признаються до національного соціялізму, але одного дня признають свою помилку, або зпоміж тих, які добре знають, до чого веде національний соціялізм, але з егоїстичних мотивів ідуть в іншому напрямі, або з найменш численної катеґорії, яка ніколи не дасться переконати. Не хочемо карати їх за те, одначе не позволимо їм управляти пропаґанду проти націонал-соціялістичного уряду. Хочемо мати критику чесну, говорив міністр, при всіх трудних проблемах, звязаних з розбудовою держави, але критикувати має право тільки той, хто встигне створити щось краще і докаже це ділом. Супроти Гітлера мусить втихнути всяка критика. Якщо вожд вилає наказ, кожний [...] мусить його виконати. У своїй відозві з 20. [...] вожд подав руку кожному німцеві, даючи тим доказ свого прощення. Не багато мине років, закінчив Ґерінґ, що за Гітлером стане увесь нарід.

Сінозаготівля недописує.

(УП) З Варни повідомляють, що за тамошними вістками сінозаготівля для військових частин Української Військової Округи, Молдавської Республики та Криму нібито формально закінчені, але в дійсності не дали того висліду на який рахували штаби. В першій черзі стояла заготівля в господарствах, підчинених військовому командуванню. Дніпропетровська та Донецька Область виповнили плян сінозаготівлі лише на 71 прц. Деякі ґарнізони, як білоцерківський і дніпропетровський не дбають за відповідні засоби сіна для коней на зиму. Те саме повідомляють з ґарнізону запоріжського.

—o—

ВОЄННИЙ СТАН В АВСТРІЇ ЗНЕСЕНИЙ.

ВІДЕНЬ, 22. 8. ПАТ. Нині в ночі уряд зніс воєнний стан у Відні, який проголошено 25. липня ц. р.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. СЕРПНЯ 1934.

ПЕТРО МЕЧНИК

5

ПСИХОТЕХНІКА

й її роля у професійному порадництві.

Фах учителя (на основі Руттманна й Гайя) вимагає нормального стану змислових органів, головно зору й слуху, доброї вимови; не може вчитель мати хиби відразні у зовнішньому вигляді. Бажаним є читке письмо, здібність до рисунків. Під психічним оглядом учитель повинен відзначатися простим, конкретним способом думання, здібністю до ясного викладу й приступного обговорення складних питань; він повинен мати розуміння збірної праці, панувати над більшими гуртами і при рішучій поведінці зберігати такт і рівновагу ума; необхідне почуття справедливости при оцінці відповідей та поведінки, замилування до свого знання, любов дітей, уподобання в їх веденні та навчанні. Потрібні теж моральні прикмети з огляду на особистий вплив і приклад для молоді.

Взагалі при вищих т. зв. академічних фахах означення прикмет психіки й характеру, необхідних до їх виконування, є доволі трудною справою з огляду на складну й часто цілком невпіймальну психічну структуру інтелектуальних занять. Психольоґічна аналіза академічних фахів ще й тим є тяжка, що ці заняття діляться на дальші спеціяльности. Бож, очевидно, інших прикмет вимагає праця хірурга, інших психіятра, а ще інших інтерніста, — коли йде про лікарську працю; а в учительському фаху для природника необхідні інші властивости, як для математика, а цьому знову інші, як учителеві руханки[1]).

III.

ДОСЛІДИ ФАХОВОЇ ПРИДАТНОСТИ Й ФАХОВЕ ПОРАДНИЦТВО.

§ 1. Подвійна ціль психотехнічних дослідів людини: селекція й порадництво.

Подавши ось так коротенький погляд на справу психольоґічної аналізи фахів, слід нам перейти до другого з черги завдання психотехніки, яке полягає на перевіренні психофізичних диспозицій та здібностей у кандидатів і спрямуванні їх до відповідного фаху, в залежності від тих здібностей. І тут, як уже знаємо, є можливі два випадки:

Адепт якогось одного, конкретного фаху бажає довідатись, чи він до **цього** саме фаху надається, — а другий випадок: кандидат не намітив собі ще жадного означеного фаху, він сам не знає, що з собою почати і саме тому шукає ради, до **якої** професійної праці його здібности найкраще підходять. В першому випадку психотехнік перевірює, чи є згідність між психофізичними диспозиціями кандидата й вимогами вибраної ним самим професійної праці, — в другому випадку — він мусить розслідити цілу психофізичну структуру одиниці і зпоміж усіх занять підшукати й дорадити кандидатові найбільш для нього відповідне. Як в обох тих випадках поступає психотехнік?

§ 2. Приклад вступного психотехнічного іспиту.

Для ілюстрації візьмім конкретний приклад: Хлопець, що кінчить VII. кл. вселюдної школи, приходить до „Порадні" з батьком і просить, щоби зорієнтувати його, куди йому йти після закінчення вселюдної школи. На дальшу шкільну освіту в нього нема потрібних засобів. Психотехнік, який поза основним знанням теоретичної психольоґії мусить бути ще й практичним психольоґом, отже добрим знавцем людей, вже з першого моменту починає свою працю. Він пильно обсервує хлопця, вдається з ним у свобідну гутірку, при чому підмічує багацько характерольоґічних рис, які разом складаються на т. зв. **перше враження.** Розпитує про зацікавлення та нахили, старається збагнути бажання та життєві пляни, а крім цього дістає від батька в дискретній формі потрібні для себе інформації. Після такої **орієнтаційної розмови,** з котрої важніші моменти собі пізніше списує, назначує речинець другої конференції з хлопцем, не скорше, як по двох днях, а за той час відсилає його до лікаря порадні для огляду його **загального стану здоровля і вражливости змислів.** Між першою й другою конференцією психотехнік поширює свої відомости про хлопця окружною дорогою, засягає інформацій в школі, довідується про поступи в науці, про пильність, обовязковість, про підхід до шкільної праці, переглядає шкільні свідоцтва і коли треба **шкільну характеристику,** себто систематично зібрані помічення, що їх переводить учительство над дітьми в часі їх побуту в школі. Для цілей таких помічень служать доцільно зладжені схеми і т. зв. **індивідуальні листки**[2]). Добувши все, що треба, приготовляє матеріял і програму психольоґічних дослідів, які переводитиме з хлопцем, як він появиться у нього вдруге. Тут починається вже ділянка наукового **психольоґічного експерименту.**

§ 3. Досліди загальної інтеліґенції методою тестів.

І без огляду на те, чи хлопець заявився за працею, що вимагає більше фізичної справности, чи за такою, що в ній мають перевагу чинности й функції духа, психотехнік у першу чергу старатисяме перевірити **стан загальної інтеліґенції хлопця.** Відомо преці ж, що найважнішою прикметою, потрібною у всякому фаху — це відповідний засіб інтеліґенції, яку справедливо називають „першою здібністю всіх здібностей". Значіння й вартість інтеліґенції є тим більша, коли зважити, що пр. фізичні здібности й технічну справність можна придбати собі вправою, тоді, як недостачі природної інтеліґенції, що все є перепоною до відповідної продукційности праці, не можна нічим скомпензувати. Тому до дослідів загальних інтелектуальних здібностей таких, як: обсерваційність, увага, память, фантазія, розумування, вигадливість і т. п. прикладається в психотехнічних робітнях останніми часами що раз то більшу вагу.

(Далі буде.)

[1]) T. Jaroszynski, o. c. стр. 186.

[2]) Таку схему „індивідуального листка", що в[…] зладив автор цих стрічок, видала перед феріями „Рі[…]на Школа".

Як дбають н'мці за своїх безробітних.

(УП) Минулої зими зорганізував був німецький уряд спеціяльну зимову допомогу для безробітних, виходячи із заложення, що в народній державі всім громадянам мусить бути добре і ніхто не сміє терпіти голоду й холоду зимою. Для переведення цього завдання поставлено на ноги спеціяльну допомогову організацію під назвою „Вінтергільфсверк". В цій організації всі працювали даром за совість, а не з примусу, у вільному часі. Засоби на допомогу одержано з публичних збірок та добровільних більших пожертв. Тепер оголошено статистичне і ділове звідомлення з цієї акції. З нього подаємо українському громадянству деякі дані, щоб уявити собі розміри допомоги і заразом виказати, що можна осягнути при добрій волі і відповідній організації.

Пожертви складало 47 міліонів німців, а допомогу одержувало 18 міліонів німців. Розділено між потребуючих: харчів за 130 міліонів марк, одягів за 70 міліонів, вугілля за 85 міліонів, карток, на які можна було дістати товари, за 25 міліонів, теплу страву і посилки пакетів за 10 міліонів марок. Разом розділено допомог на суму 320 міліонів марок. Зібрано ці гроші частинно з публичних збірок, дальше з обовязкового введення раз на місять одної страви на обід, з продажі ріжних відзнак і квітів, з льотерії, а дальше й держава дала також свою частку. Розуміється, що німці були в тому щасливому положенні, що мали свою державу, яка допомогла з одного боку зорганізувати таке діло, а дальше й допомогла грішми в цьому, коли не вистало грошей із збірок.

З дороги життя.

СЦЕНА І ГЛЯДАЧІ.

Ріжно люди глядять на сцену і на те все, що на ній діється і ріжно на все те реагують. Особливо наше селянство, яке мав я нагоду бачити в деяких містах і містечках масово в театрі.

Пригадалися мені дві події і два типи діяметрально ріжних „бувальців" в українському театрі.

Було це в Камінці Струмиловій за часів управи Ґуляя. Виставляли вперше Франкове „Украдене щастя". Актори потрактували справу дуже реалістично, то й селяни-глядачі були захоплені, перейняті і зворушені драмою, яка їм видавалась дійсним життям.

На пяту дію Янович-Гурман привязав собі на грудях якусь кишочку, наповнену червоною фарбою, щоби, коли під кінець Підвисоцький-Задорожний вдарить його сокирою в груди, червона фарба „окрівавила" в мить сорочку. Все сталося, як було подумано й приготовано. Ефект був надзвичайний. Громада селян на видівні затремтіла, а серед неї обізвався лютий крик одного ґазди, що крізь юрбу перебивався і біг до сцени. Перші слова обуреного глядача були дещо непарляментарні, щось згадувалося в них про непричасну маму, а далі таки виразно було чути: „ти будеш мордувати!"

Очинився гомін між публикою, а притомний машиніст Ленґер спустив завісу і перервав останню яву, в якій Гурман перед сконом виголошує свою останню сповідь, і бере вину на себе... Управитель Ґуляй закликав до себе грізного ґазду і в признанні за щире безпосереднє захоплення, за те, що мужик так собі все це взяв до серця — дав йому вільний вступ на всі дальші вистави.

Іншим разом, а було це теж за часів, коли сама „Бесіда" вела театр у свому заряді, приключилася інша подія.

Було це в Надвірній. делеґатом „Бесіди" був судовий радник Танячкевич, що за свої гроші купував білети вступу до театру та роздавав їх даром селянам.

Один мужик найбільше користав з дарових білетів, та склалося так, що небавком мав він у суді справу, яку вів сам Танячкевич, що на розправі засудив хлопа на заплату кількадесять корон сусідові, які від нього перед кількома роками позичив.

Ґазда зареплікував на вирок: „То ви такі пане сендзьо! Я для вас до театру ходив, а ви мене засудили"...

Ріжними очима дивляться люди на театральне мистецтво.

Тиберій Горобець.

НОВИНКИ

— **Приймаю адміністрації реальностей.** Ігнат, Львів, Куркова 24. 202 2-10

— **Кілько людей не використало вакацій,** не знаємо. Та зате знаємо, що й ті, які не мали змоги скріпити здоровля здоровим вакаційним харчем, можуть це надолужити, відживляючись застеризованим молоком Маслосоюзу. Є воно позбавлене всіх хороботворчих бактерій. Доставляють його також до дому. Замовлення телефонічно (ч. тел. 81-04 або 43-86), або особисто в котрійбудь крамниці М. С. 191

— **Згоріла українська фабрика цикорії.** В ночі на 22. ц. м. вибухла пожежа у фабриці цикорії кооперативи „Суспільний Промисл" на Богданівці під Львовом. Коли прибула пожежна сторожа, цілий дах стояв уже у вогні. Жертвою пожежі стали більші запаси готової цикорії та сирівця. Вогонь повстав у сушарні, що була без догляду. Будинок був обезпечений у „Дністрі". Шкоду обчисляють на кілька тисяч золотих.

— **Справлення помилки.** У вчорашньому числі „Діла" в передовій статті п. н. „Поневолення письменства" в передостанньому реченню друкарський чортик зробив збитка і слово „шату" зложено на „мату". Ціле речення виглядає так: „Тепер нема на Україні української літератури, а є тільки поневолені комуністами творці шаблонових форм славословій для комуністичного режіму, славословій прибраних у надпсуту шату української мови, бо, як відомо, тепер там і нашу мову інтернаціоналізують, тобто засипують насильно москалізмами".

— **Грабунковий напад у Бориславі.** До канцелярії копальні нафти „Марія Тереса" в Бориславі добулося 21. ц. м. попол. трьох озброєних бандитів і стероризувавши урядовця Івана Филипчака, зрабували виплату для робітників, яку привіз касієр фірми у квоті 3.885 зол. За тікаючими грабіжниками кинувся в погоню урядовець фірми М. Бачинський, стріляючи з револьверу. Бандити в часі втечі згубили 375 зол., а з рештою грошей втікли. Поліція глядає за ними.

— **Пожежа.** В Конюшках пов. Рогатин згоріла 17. ц. м. наслідком підпалу стодола зі збіжем і іншими рухомостями, власність Прокопа Трача, ем. управителя школи. — В Буківній пов. Товмач вибухла в стодолі Мих. Онищака пожежа, що перекинулася на сусідні будинки. Взагалі згоріло 7 господарів зі збіжем, господарським знаряддям і т. д. вогонь повстав наслідком необережности мешканців.

— **Чотири смертні присуди в Ташкенті.** З Москви повідомляють, що в Ташкенті відбулася розправа проти 4 осіб за саботажу і нищення рільничих машин. Всіх чотирьох обвинувачених засуджено на кару смерти.

— **Знову напад на банк.** В Брукліні ватага, зложена з 15 бандитів, напала 21. ц. м. в білий день на панцирне авто одного товариства, що везло близько пів міліона долярів, і загарбала всі гроші. Сталося це серед таких обставин: На хвилину перед приїздом авта, що мало везти гроші, задержалося на вулиці якесь авто, з якого висіло двох людей в робітничих одягах і почали щось направляти коло нього. Коли надїхало панцирне авто, бандити, що удавали робітників, наставили проти нього два ручні скоростріли і кількома сальвами задержали його. Одночасно надїхали два інші авта, з яких висіли дальші учасники нападу і почали грабити. Бандити витягнули мішки з грішми з панцирного авта, перенесли на своє і швидко відїхали. Повідомлена поліція вислала за ними погоню, а рівночасно повідомила про це всі поліційні станці в околиці.

— **Арсенал на пустині.** В західній частині стейту Невада збудували великий арсенал американської фльоти. Кошти будови переходять 3 і пів міліона долярів. Найближча місцевість віддалена від арсеналу 150 миль. Арсенал збудовано на пустині тому, бо в 1925 р. великий вибух порохівні у містечку Лек-Денмерк стейту Ню Джерсі знищив майже ціле містечко з населенням. Новий арсенал називається Гаутгорн. Магазини вибухових матеріялів находяться під землею. Одна кімната від другої є дуже добре ізольована. До арсеналу прилягає 145 бетонових будинків, де живе військова сторожа.. Арсенал стережуть численні протилетунські батерії гармат.

— **20-ліття Панамського каналу.** 15. серпня ц. р. минуло 20 років від відкриття Панамського каналу. За той час через канал переплило 80.122 кораблів, які перевезли 366,669.957 тонн ріжного краму.

— **Місто Золотої Орди.** До Північного Кавказу приїхала наукова експедиція, яка веде розкопки на звалищах старого міста Можари одного з головного міст Золотої Орди. Можари лежали над берегом ріки Куми і займали простору кільканацять квадратових кільометрів.

— **Шкільний управитель і його учитель грала тата, бандити застрілили її двома кулями з Буковині напали перед тижнем два озброєні й замасковані бандити на господаря Тудосяка і зажадали від нього грошей. Нападений божився, що не має грошей і бандити побили його страшно. Донька побитого Анна боронила тата, бандити застрілили її двма кулями з рушниці. Бандити найшли всього 64 леїв і тайстру з харчами, які Тудосяк накупив у місті. Жандарми випитували всіх, хто проходив у той час тією дорогою, аж врешті підозріння впало на шкільного управителя в Драчинцях Корнедю Піцу. Він запутувався при переслуханню так, що його арештували й відвезли до прокураторії в Сторожинци. Перед слідчим суддею Піцу признався до всього й назвав свого спільника вчителя Василя Данілу, що перебуває в громаді Треотешти в повіті Бая. Судля д-р Куперсико наказав телеграфічно його увязнити й відставити до сторожинецького суду.

— **Ріжні вісти.** У Плевні в Болгарії поліція арештувала 70 комуністів. — 1500 вязнів у Ню Йорку застрайкували тому, що їх приневолюють працювати довше ніж 8 годин денно. — У Женеві Туреччина і Китай підписали договір взаїмної приязни. — Між Данціґом і Ватиканом почалися переговори про підписання конкордату. — За останні 2 і пів місяці 60 тисяч французьких туристів відвідали Англію. — 25. і 26. серпня ц. р. у Німеччині власники виноградниць вестимуть широку пропаґанду пити вино з винограду. — Минулої неділі в Льондоні зареєстровано 1.127 народин і 680 смертних випадків. — В Оксфорді помер у 71. р. життя відомий професор патольоґії Дрейер. — У Берліні побили професора університету з Шікаґо Лаповського тому, що незняв шапки перед націонал-соціялістичним прапором. Лаповський склав протест у міністерстві закордонних справ. — У Тян-Цїні стратили 4-ох китайських бандитів, які в червні ц. р. убили американського місіонаря д-ра Інґрема. — У Брюселі будують нову велику радіостацію. — Коло Турина зударилися два літаки. — Один летун легкопадом врятувався, а другий згинув. — Директор федерального банку Злучених Держав Блек заявив, що по нараді з през. Рузвельтом уступає. — Китайські пірати схопили на ріці Сунґарі манджурський корабель „Інкей". Доля пасажирів-европейців невідома. — У Туке-Пляж скінчив самогубством льондонський банкир Людвик Нюмен. — У Женеві помер у 91 р. життя відомий історик Шарль Мартен.

—o—

☦ ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Інж. Михайло Стефанків. Покійник народився 18. XI. 1894 р. в Стрию, де його батько був залізничим підурядником. Гімназію покінчив у Стрию, а опісля записався на львівський університет. Однак замісць студіювати, мусів ціле воєнне лихоліття перебути на фронтах, спершу в австрійській, а при кінці в Галицькій Армії. Як поручник УГА перебув з нею всі світлі й сумні хвилини аж до полону та інтернування в таборі в ЧСР. Коли покинув табор, виїхав до Праги та із запалом взявся до студій на машиновому відділі високої технічної школи. Як асистент під проводом свого професора опрацював цілий ряд нових конструкцій машин до обрібки металів, що й до нині уважаються наймодернішими в тій ділянці. Зпід його рук вийшло багато діяграм і таблиць як вислід обслідування сверлів і ножів. Вкінці працював як конструктор чехословацької фабрики зброї, де в короткому часі вспів дати тип малої машини до верчення зеліза, яка вийшла в більшій серії. Крім чисто фахової праці займався пильно спортом і належав до перших дружин чеського й українського Сокола. Був основником, а деякий час і головою останнього. Помер дня 20. VII. ц. р. наслідком комплікацій після простуди. В. Й. П

Дописи.

ЧОРТКІВ.

Загальні Збори Повітового Товариства „Луг" у Чорткові. З весною п. р. почалась у чортківському повіті праця над організацією руханково-спортових товариств „Луг". За цей короткий час основано вже в повіті 14 Лугів, з яких 9 відбули Загальні Збори і почали свою систематичну працю. Для успішнішого і плянового ведення праці в товариствах рішило громадянство Чорткова в порозумінні зі Старшиною „Великого Луга" у Львові заложити Повітове Товариство Луг у Чорткові, якого перші Загальні Збори відбулись 20. серпня п. р. при співучасти делегатів 9-ох Лугів з повіту, місцевого громадянства і делегатів Повітового Луга з Копичинець, голови д-ра Василя Бабія та проф. Романа Бриковича. Збори відкрив м-р Василь Шкварок, витаючи делегатів і запрошених гостей. На його внесок Збори вибрали предсідником о. Теодора Чубатого, пароха Чорткова, а секретарем п. Романа Квасницю, люстратора ОСУК в Чорткові. Після промов о. Теодора Чубатого, м-ра Василя Шкварка, дир. Василя Шмати і д-ра Василя Бабія, в яких бесідники представили розвиток та історію руханково-спортових товариств на українських землях від їх початку по сьогоднішній день, їх значіння для українського народу, вибрано старшину Повітового Товариства Луг у Чорткові в такому складі: м-р Василь Шкварок, голова, д-р Володимир Електорович, дир. Василь Шмата, д-р Петро Синенький і Роман Квасниця; як заступники Ірена Тарнавська, Дарія Аксентий та Осип Кобилянський; до Контрольної Комісії вибрано пп. Червонака Павла, Кароля Івана і Захарчука Василя, а на заступників пп. Яковишина Гриця і Атаманчука Федя. Вибрана старшина дає запоруку, що доложить усіх зусиль, щоби Лугову організацію в повіті повести по лінії найвищого добра Української Нації. Тепер почнеться між обома сусідніми повітами, чортківським і копичинецьким завзяте суперництво за першенство в організації Лугів. Треба признати, що копичинецький повіт щодо чисельности Лугів, займає тепер одно з перших місць у Галичині, бо вже на пальцях двох рук можна почислити ті села, в яких ще нема Лугів. Та і там у найкоротшому часі будуть засновані Луги. Далеко ще до такого стану чортківському повітові. Але є надія, що в недалекій будуччині ті два повіти займуть передове місце серед Лугової організації в Галичині. Відрадним явищем в нашому громадянському життї був би факт, якби і в інших повітах громадянство стануло до суперництва за організацію нашої молоді в лугових рядах з повітом копичинецьким, щоби нашу молодь виховати на свідомих, ідейних і карних членів Української Нації. **Учасник.**

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Проф. д-р Іван Огієнко: СЛОВНИК МІСЦЕВИХ СЛІВ У ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ НЕ ВЖИВАНИХ. Друкарня оо. Василіян у Жовкві. Стор. 156, 16°.

Сергий Зынин: ЛЕМКОВИНА — СИБИР. Львів 1934. Накладом автора. Стор. 52, ф. 8°.

Bulletin Mensuel de Renseignements Economiques et Sociaux Rome 1934. 8° Стор. 265—308.

Володимир Безушко: ВІЛЬЄМ ШЕКСПІР - РЕСПИБЛИКАНЕЦЬ? Львів, 1934. накладом Н. Т. ім. Ш. Стор. 164. ф. 8°

ЖУРНАЛИ.

ВІСТИ З ЛУГУ, письмо присвячене Луговим і Січовим справам; просвіті і науці. Львів, серпень 1934. Ч. 8. Р. IX.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

Станиславів:
22. VIII. „Товаріш".
23. VIII. „Королева кіна".
24. VIII. Ельга.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 24. VIII. год. 8·30 Велика ревія Каташка і Керасінського.

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 23. VIII. год. 7·30 веч. „Якби я хотіла".

Пятниця, 24. VIII. Ґенеральна проба пєси Е. Велса „Той, який змінив прізвище".

Кіна.

АТЛЯНТИК: „Утікачі"

ВАНДА: „Баніта".
КАСІНО: „Симфонія серць".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих ліжечок" (із Містенгет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Джені Ґергардт" і ревія.
МІРАЖ: „Свято резервістів".
МУЗА: „Касанова".
ПАН: „Парада гумору" Льорель і Гарді та Бестер Кітон.
ПАЛЯС: „Цілуй ще раз".
ПАСАЖ: „Бестер наварив пива" і ревія.
РАЙ: „Пат і Паташон як композитори".
СВІТ: „Цілунок перед зеркалом" і „Чотирьох утікачів".
СОНЦЕ: „Сутінки вулиці" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Шість годин життя" і оперетка: „Найдорожча жінка магараджі".
ХІМЕРА: „Тайна білого пекла" та „Романс секретарки".
УТІХА: „Чоловік, який вернувся" і ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 23. серпня 1934.

Відень (506,8) 19·40 Концерт, **Прага** (470,2) 14·10 Плити, 16·40 Концерт, **Копенгаген** (255,1) 15·30 Радіоорхестра, **Штрасбург** (349,2) 20·30 Опера, **Атльона** (531) 19·30 Легка музика, **Білгород** (439,8) 18·30 Популярна музика, **Берлін** (356,7) 13·15 Концерт солістів, **Ляйпціґ** (382,2) 21·00 Вечірний концерт, **Мінхен** (405,4) 14·20 Солісти, **Штутґарт** (522,6) 21·00 Концерт, **Ослью** (1154) 19·40 Джезбенд, 20·30 Концерт, **Букарешт** (365) 18·05 Концерт, **Стокгольм** (426,1) 20·10 Популярна музика, **Міляно** (368,6) 21·30 Симфонічний концерт, **Рим** (420,8) 20·45 Опера.

Пятниця, 24. серпня 1934.

Відень (506,8) 16·45 Популярна музика, 18·00 Твори Шопена, 19·30 Концерт, **Копенгаген** (205,1) 20·10 Концерт, **Париж** (1649) 20·45 Оперетка, **Штрасбург** (349,2) 20·50 Концерт, **Гільверзум** (1875) 20·10 Концерт, **Атльона** (531) 20·00 Ірляндські пісні, **Рига** (514,6) 17·30 Концерт, **Берлін** (356,7) 14·15 **Гамбург** (331,9) 20·10 Весела війна — оперетка. **Кенігсвустергавзен** (1571) 18·10 Сучасна музика, **Ляйпціґ** (382,2) 16·00 Концерт, 20·10 Симфонічний концерт, **Мінхен** (405,4) 20·15 Симфонічконцерт, **Міляно** (368,6) 1 ·30 Легка музика.

Львівське радіо.

Четвер, 32. серпня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·56 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вісти, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Авдиція для дітей, 13·20 Популярна музика, 14·05 Збіжева біржа, 16·00 Музична авдиція, 16·45 Легка музика, 17·00 Листи і програми, 17·15 Камеральний концерт, 18·00 Відчит, 18·15 „Пан з Кшеміонек", 19·15 Всячина, 19·25 Програма на черговий день 19·30 Танкова музика, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Фейлетон, 20·12 Легка музика, 20·50 Вечірний денник, 21·02 Серед книжок, 21·12 Популярний концерт, 22·00 „Як тяжко зрозуміти правду науки", 22·15 Танкова музика.

Пятниця, 24. серпня 1934.

6·30—7·30 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Популярна музика, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт, 13·55 З ринку праці, 14·05 Збіжева біржа, 16·00 Плити, 17·00 Авдиція для хорих, 17·30 Фортепіян, 18·00 Репортаж Е. Пацьорковського, 18·15 Концерт, 18·35 Музика з плит, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·35 Легка музика, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Поштова скринька, 20·12 Симфонічний концерт, 20·50 Вечірний денник 21·02 „Моди", 21·12 Симфонічний концерт, 22·00 Фейлетон, 22·15 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5·19 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·51, Париж 34·89, Берлін 209·00, Амстердам 358·35, Прага 21·97, Нюйорк кабель 5·20 7/8, Нюйорк чеки без трансакцій.

ЗБІЖЕ.

Ціни паритас Підволочиська льоко Львів

	від — до	від — до
Пшениця двір.	17·00—17·25	19·25—19·50
Пшениця збірна	15·25—15·50	17·50—17·75
Ячмінь двір.	14·25—14·50	
Ячмінь на зливо	13·50—13·75	14·75—15·00
Льон	40·00—41·00	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 22. серпня ц. р. з приводу знижкової тенденції твердих цін на масло не ставить, а кооператива платив за:

1 л. молока	0·13	зол.
1 л. сметани	0·55	„
1 к. яєць	2·60—2·65	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану та яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 23. серпня п. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Глованького 23):

Курята	пріма	за 1 кг.	0·95	зол.
Кури	I кляса	„	0·85	„
„	II „	„	0·65	„
Пантарки	пріма	„	0·95	„
Качки	I кляса	„	0·75	„
„	II „	„	0·60	„

Тенденція сильніша.

ОПОВІСТКИ

З Українського Лікарського Товариства. В суботу 25. ц. м. в год. 19 відбудеться у домівці Товариства при вул. Чарнецького 26/II відчит Д-ра Софії Парфанович: Завдання жінки у ділянці гігієни.

Конкурс.

Надзірна Рада **Укр. Кооп. Банку у Станиславові** оголошує оцим конкурс **на посаду директора** тогож банку.

Зголошення відповідно умотивувані враз із описом життя, повірчених студій і банкової практики (відписи свідоцтв) — поперті відповідними референціями, треба слати до дня 10. вересня п. р. на руки голови Н. Р. інж. В. Дутки у Станиславові, вул. Голуховського 46. 198 1-2

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол.	0·35
„ одношпальтовий в тексті і новинках	„	0·60
„ „ на першій сторінці	„	0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол.	0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„	0·10
шукаючі праці	„	0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол.	450—
„ „	1/2	„	250—
„ „	1/4	„	130—
„ „	1/8	„	70—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.